

Locuinti'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

o in

Strat'a tragatoriului [Ló-vészutosa], Nr. 6.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decatú numai de la corespundintii regulari ai „Fed ratiunii.“
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune

Pre trei lune . . . 8 fl. v.
Pre siesse lune . . . 6 „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „

Pentru Romanii:

prea. intregu 30 Fr. = 30 Lei n
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru inseratiuni:

10 or. de linia, si 30 or. taos'a timbrale pentru fiesco-care publicatiune separatu. In locul deschis 20 or. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Inca una stea radiosa disparú de pre orizontale Romaniei.

Dimitrie Bolintineanu urmà pre Heliade la nemurire Domineca, in l. l. c. la 7 si diumetate ore de demanétia.

Fù fatalu acestu anu pentru Romani in care perdura numai in cursu de trei luni pre parintele Heliade si Bolintineanu, marele nostru poetu liricu, elegicu, eroticu si dramaticu, alu carui geniu ni fermeca inimelile si ni inspira patriotismu si incredere in viitorulu tieriei, prin sublimelile accentu, prin cantarea eroiciloru fapte ale stramosiloru nostri, acestu geniu, care rivalisà cu Lamartine si cei mai mari poeti in puritatea si sublimulu sentimenteloru si inspiratiuniloru sale poetice. Bolintineanu ne a lasatu; Fatala dí! Avé-vomu ore consolatiune cà ni mai remane unu altu Bolintineanu?

Nu! Fù fatala asta dí! . . .

Ce e mai dorerosu este, cà si Bolintineanu cà si Heliade morira in cea mai completa miserla.

Éta partea omeniloru mari! Éta partea celoru ce se sacrifica pentru natiunea loru, pentru idee. Miserie, persecutiune si abandon.

Ce sè dícemu, omenirea e totu de-un'a ingrata! ea nu cunosce de câtu prea tardíu spiritele cele mari! Socrate bea cucuta, Descartes e proscrisu, J. J. Rousseau more persecutatu, Alfred de Misset si-curma dílele in miserla, Heliade more abandonatu de toti si lipsitu; Bolintineanu nu potú avé de câtu aceea-si sorte!

Geniele nu sunt d'in lumea acést'a:

Si Bolintineanu ni pote díce:

Ér' eu, ce n'am d'amestecu nimica cu pamentulu
Me ducu forte usioru cá fundi'a ce-o iè ventulu;
N'amu radecini aicea sè pota m'arestá.
Amici la or'a mortii nimicu nu regretu eu;
Nimicu de câtu suspinulu, spre bolt'a instelata
Estasea lirei mele, tacerea namorata
A unei inimi pure batendu la pieptulu meu.

Cu acést'a ocaziune asociandu-ne si noi romanii Ciscarpatini la profund'a dorere, de care sunt cuprinsi fratii nostri d'in Romania libera, venimu a aduce si noi tributulu de recunosciintia umbreloru marelui barbatu, si versàm lacrimelore la mormentulu seu. — Fia i memori'a sempiterna, binecuvantata!

Pest'a, 26. aug. 1872.
7. sept.

Evenimentele se succedu cu rapiditate atátu de mare, încátu biet'a diuaristica, pre langa tota bunavointi'a, abié pote tiené pasi cu ele. Asiè in numerulu trecutulu alu diuariului nostru anuciase ramu, cà dlu Pauler, ministru de cultu si instructiune publica, si depune portfoiulu ministeriale, inse fara a primi pre celu-a alu justitiei, precum se vorbià in tote partile ei se va rentorce éra la carier'a professorale, pre care a asudatu decenie intregu. De asemenea si dlu ministru alu justitiei Bittàu si-iè remasu bunu de la portfoiulu seu, si va occupá presiediulu camerei reprezentantiloru. Scirea d'in urma s'a adevéritu, de-sí pana acuma numai in parte, de-ora ce dlu Bittàu e intru adevéru redicatu d'in postulu seu de ministru alu justitiei; éra câtu despre scirea prima, aceea nu numai nu s'a adevéritu, ci d'in contra de asta-data ea s'a sretatu a fi fostu numai resultatulu combinatiuniloru unor capete sanguinice, cà ei dlu Pauler nu numai n'a repasitu d'in ministeriu, ci mai multu, elu e numitu ministru de justitfa, éra

postulu dsale la occupatu, deputatulu Augustu Trefort. Nu potemu inca sci-daca noulu ministru alu justitiei va fi mai dreptu facia de natiunile nemagiare, cari constituescu marea majoritate a poporatiunii Ungariei, séu va pasi si dsa in urm'a precesorelui seu de trista memoria pentru natiunile nemagiare, si in specia pentru noi romanii; ér' câtu despre dlu Trefort, avemu a observá pre seurtu, cà încátu lu cunoscemu, dsa in cestiuni religiuarice si de natiunalitate este unulu d'intre cei mai intoleranti magiari, si cualitatea acést'a singura este suficiente a-lu face nu numai necapabilu pentru portfoiulu cultulu si alu instructiunii publice, ci chiaru si periculosu.

In viet'i'a parlamentaria a Ungariei se pre gatesce unu evenimentu mare, ba potemu díce de insemne'ate epocale. Una parte insemnata a stangei moderate se ocupa de mai multe dílle cu idea, d'a renuciá la programmulu ei politicu, pentru care lupta de cinci ani de dílle, si a acceptá pactulu de la 1867. Inca de mai multe septemane cercula scirea, cà stang'a, obosita de certele de dreptu publicu, va renuciá la programmulu ei de pana acum'a. De câte va dílle incoce inse lucrulu luà una forma mai concreta, mai visibile. De-sí scirile ce inregistramu cu acést'a ocaziune, nu sunt inca positive, si prin urmare secure, dar' ceea ce nu suferu nici una indoiela e, cà in sinulu centrului stangu existe una fractiune potinte si cu influentia, carea sub anumite conditiuni e aplecata d'a acceptá pactulu dualisticu. Alalta-eri se tienú la Tisza, una conferintia decidiatoria in acést'a privintia, la carea fure invitati siese-spre-diece membri mai insemnati ai partitei. Conferintia si-incepú activitatea cu cetirea unui memorandu, care contineva conditiunile, sub cari stang'a ar' fi gat'a a acceptá pactulu d'in 1867. Cu acést'a ocaziune Colom. Ghyczy intreveni energeticu in favorulu impacatiunii, dechiarandu totu-una-data, cà nu voiesce sè si fortieze partit'a, dar' la casu candu s'ar respinge ideele defasurate in memorandu, dsa va fi constrinsu a renuciá la pusetiunea sa de corifeu alu partitei. Tisza inca s'ar fi dechiaratu in favorulu impacatiunii, si totu-una data ar' fi adausu, cà decátu sè fia dsa pedec'a esecutarii planuriloru amiciloru sei, e mai gat'a a se retrage in viet'i'a privata. Cátu despre conditiunile cuprinse in numitulu documentu, ele se resuma in trei puncte; si anume opusetiunea cere dreptu contra concessiune pentru acceptarea pactului dualisticu: 1. straformarea armatei ungueresce in armata ungueresca nedependinte; 2. infiintarea unei bancu ungueresce cu totulu independinte, si 3. desvoltarea liberale si progresista a institutiuniloru pre tote terrenele vietiei de statu. Aceste trei conditiuni, cari, precum se vede, formeza bas'a negociariloru ulterioare, s'au comunicatu cu Deák si ministru-presiedinte prin câte duoi membri. — Estu-modu stau trebele in momentulu candu scriemu aceste orduri, éra desluceri chiare si secure ni va poté dá in acést'a privintia tempulu celu mai de aproape, si in specie marea conferintia a centrului stangu, carea se tiene asta-di, si carei-a se va presintá tota afacerea spre a se pronuciá a suprà ei.

Confomu promissiunii d'in nrulu trecutulu, reproducemu mai la vale discursulu de tronulu, prin care Maj. Sa imperatorele a deschisu nouu improvisatulu corpu legislativu alu Unguriei. Multe amu avé de observatu la acestu discursu, la acestu productulu alu isusintiei si prudintiei politice a dlui Lonyay, dar' pre de o parte nu voimu a ne amestecá in trebele acelei unice natiunii, carea pre langa monopolulu conducerei pretinde inca a formá si constitul singura partea sudu-ostica a imperiului in doue fecie, éra pre de alta parte scimu, cà amesteculu nostru, observatiunile nostre, fara concursulu facticu, solidariu si resolutu alu intregulu corpu romanescu, nu este in stare a desamagi si descapatina pre inchipuitii si ingamfati domni ai situatiunii. Lasàm deci pre dlu Lonyay sè afle de bunu si salutaru totu ce s'a creatu, produsu si instituitu de guvernulu unguerescu de la infiintarea sa si pana asta-di; i admittemu si nu

vremu a-lu conturbá in acést'a credintia a dsale, încátu ea privesce si se referesce numai la natiunea magiara propria; inse combatemu si disputàm dreptulu, competintia si volnicia guvernului unguerescu, d'a se folosí de fictiuni neertate, d'a intielege sub „natiunea magiara“ pre tote celelalte natiuni conlocuitorie, cari au si tienu la drepturile, individualitatea si caracterulu loru natiunalu. Natiunea romana existe si numai cà atare vrè sè existe: si cu tote cà guvernulu unguerescu o ignoreza, si o ignoreza chiaru pre basea legiloru draconice croite de dinsulu, natiunea romana totu-si nu desperesca, ba are firma credintia, cà va vení si acelu tempu, candu nici unguurul, nici tatarulu nu va mai poté ignorá si desconsiderá existintia ei.

Afara de acést'a, d'in punctulu nostru de vedere si confomu atitudinei nealterate si a programulu neschimbatu, de care ne-amu tienutu si ne tienemu, avemu inca d'a atinge unu punctu insemnatu si esentialu, una corda delicate, vitale, carea cu câtu se atinge mai multu, cu atátu se incorda, vibreza si resuna mai tare, si carea, pote d'in acestu motivu s'a trecutulu cu vederea in discursulu de tronulu. Acestu punctu insemnatu, acést'a corda delicata, pururea intinsa, dar' in discursulu de tronulu evitata si neatinsa, este cestiunea Transilvaniei; este acea cestiune, pentru care Romanii transilvani se lupta de la 1848 incoce. Inse dlu Lonyay si ai sei collegi voru a priví acést'a cestiune transilvana de complanata, resolvita; voru a crede si voru face si pre altii a crede, cà cestiunea transilvana n'a existatu si nici cà existe; si apoi totu dlu Lonyay se crede omulu reconciliarii, omulu chiamatu, d'a intrá in mai de aproape negociatiuni cu Romanii si d'a esoperá una impacatiune in cestiunea Transilvaniei. Ce ironia, ce circulu vitiosu! Curiosa prudintia si procedere politica acést'a! diu, curatu ungueresca.

Dlu Lonyay se feresce cà de focu d'a pune in gur'a Domnitoriului cuventulu Transilvanii'a, si totu asiè se feresce d'a mai aflá ce-va de organizatu si de aplanatu in acea parte a Ostrunguriei, decátu numai si numai „Fundulu regescu.“ Municipiele, comunitatile, justitfa si administratiunea sunt organizate, legi pentru natiunalitate si instructiune publica s'au creatu, in Clusiu s'a infiintatu universitate ungueresca, legea electorale se va reformá câtu mai curundu dupa unu calaprodu si mai draconicu, Transilvanii'a pote deci priví spre unu viitoru ferice, si cu tote acestea Romanii nu sunt multumiti. Ce mai voiescu dara Romanii? ar fi urmatu sè intrebe dlu Lonyay. Dsa inse n'a intrebatu si totu-si vrè sè scia ce voiescu Romanii. Si acést'a o va aflá, daca nu scie, cà ei se díce, cà i s'ar fi prezentatu unu memorandu, care contine pretensiunile Romaniloru transilvaneni, si cà dlu Lonyay nu s'ar fi prea spariatu la cetirea acelu memorandu. Vomú vedé. Lupt'a n'a ajunsu inca la capetu.

Discursulu de tronulu.

On. domni magnati si deputati! Iubiti credinciosi!

Memorabil'a dieta de la 1865—1868, dupa deslegarea cestiuniloru de dreptu publicu, cari sute de ani statau nedeslegate, a asediatu viet'i'a constitutionalu a tieriei pre base secure si a datu natiunii medilocelu spre desvoltarea bune stari spiretuale si materiale a ei.

Estu-modu poturamu degià provocá diet'a trecuta la marea opera a reformeloru interne.

In acele legi salutarie, cari s'au prezentatu sanctionarii Nostre, s'au pusu numai fundamente senguratece pentru marile reforme, cari au sè suplinesca negligintiele unui lungu periodu de tempu.

E detorintia camerei presente a continuá, pre basea institutiuniloru constitutionale, regularea intregu organizatiunii a statului in modu corespundietoriu interesseloru natiunii si cerinteloru tempului nostru; totu-o-data inse a promove in tote directiunile desvoltarea interesseloru spiretuale si materiale ale natiunii prin dispositiuni legale si investitiuni ducutorie la scopu.

Spre deslegarea acestei mari detorintie, pre langa in-

tieleptiunea DVostra, este necesara si activitate continua, consecuenta si nelancedita, si ca camera reprezentantiloru, pre langa sustinerea libertatii consultarii, se pota corespunde totu-de-un'a regulatu si neconturbatu chiamarii sale. (Aplause sgomotose.)

Guvernulu Nostru si-va tiené de detorintia, a presentá la tempulu seu proiectele sale referitorie la mai multe obiecte de mare insemnătate.

Am accentuatu degiá la deschiderea dietei trecute, cátu de importantu ni pare, cá dupa strafarmarea constitutiunii de orduri se se modifice, conformu tempului, si organizatiunea camerei boieriloru, sustinendu-se privilegiete, pre cari acésta camera a magnatiloru, provenita d'in istoria natiunii si strinsu impreunata cu cele mai vitale interese ale ei, le intinde spre asigurarea progressului scutitu contra vre unei precipitari. [Sé traiesca.]

Miscările electorale au documentatu, d'in nou cátu de neapérata este reformarea defectelor si suplinirea lacunelor d'in legea electorale d'in 1848, pentru cá libertatea alegeriloru se fia cátu se pote asigurata in mediloculu valoriloru patimelor de partide. [Aplause sgomotose.]

Cu referintia la administratiune, diet'a presenta are o pre importanta si urgata detorintia, pentru cá pre basea institutiuniloru constitutionale, ordinea si punctual'a executare a legiloru se fia asigurata in tote directiunile.

Diet'a trecuta a regulatu municipiele si comunitatile; inse mai este in restantia organizatiunea capitaleloru tierrei si a fundului regiu.

Municipiele trebuie puse in pusetiune d'a se ingrigi singure despre erogatiunile propriei lor administratiuni.

Pre campulu justitiei s'au adusu legi salutare.

Efectulu binefacatoriu alu noiei organizatiuni a tribunaleloru numai atunci se va areta in deplin'a sa mesura, candu se voru inlaturá pedeele, cari, in urm'a lipsei de legi materiale si formale, stau in callea procedurii rapede si se cure a judiloru.

Intre alte proiecte referitorie la trebele justitiei, guvernulu Nostru va presentá si proiectele de legi referitorie la codicele criminalu, precum si la procedur'a civila si penala.

Pre cum la diet'a trecuta, asié accentuam si asta-di, cá pre langa intact'a sustinere a garantiiloru libertatii de pressa, se nu se neglige indreptarea defectelor, documentate priu esperientiele de pana acum, atatu in partea formala, cátu si materiala a legiloru de pressa. (Complaceri viue.)

Cultur'a cetatieniloru este cea mai esentiala garantia pentru salutea si inforirea statelor. D'in acestu motivu, pre langa dispositiunile insemnate, cari s'au facutu in interesulu instructiunii poporului, desvoltarea instructiunii prin statorirea unui sistemu a instructiunii mediocre si superioare pentru intreg'a tierra a devenitu necesitate neamenata.

Dupa ce proiectele de legi, referitorie la infiintarea universitatii de Clusiu si a Ludovicului, nu s'au mai potutu desbata in diet'a trecuta, si pentru a intefi infiintarea acestoru institute Am impoternicitu guvernulu meu spre despositiuni provisorie, si totu-o-data l'am insarcinatu a presentá d'in nou camerei acele proiecte de legi. (Sé traiesca.)

Interesele materiale ale statului, cá si trebele culturii, voru avé lipsa de activitatea legelatoria a DVostra. Ca-ci cultura si bunastare se springescu reciprocu si facu possibile a se apropiá totu mai tare de marile scopuri, a caroru ajungere este detorintia statului.

Diet'a trecuta, prin legea de industria, a pusu basea pentru desvoltarea libera si fructifera a industriei.

Pentru innaintarea unui ramu de industria speciale si importante, cá si pentru a comerziului, guvernulu Nostru va presentá unu proiectu de lege montanu si comerciale. Interesse importante de economia pretindu si regularea trebeloru silvane.

Pentru inforirea industriei si a comerziului se mai recere, cá normal'a circulatiune a baniloru si pretiulu acestoru a se se asigure in modu corespunditoriu interesseloru industriei si ale comerziului. (Sé traiesca.)

Dietele trecute au adusu multe sacrificie pentru a desvoltá mediloele de comunicatiune a statului. Aceste mediloe de comunicatiune, in cea mai mare parte corespundu cerintiloru comunicatiunii interne, mai mare aventu inse voru luá numai daca si in directiunea ostica si sudica se va ingrigi de o junctiune corespunditoria a linielor de cali ferrate cu marea retieua internationala.

Preste totu e de lipsa, cá retieua mediloele de comunicatiune se se fipseze pre cale legelatoria si cá atatu pentru realisarea cátu si pentru sustinerea acelor-a, se se faca dispositiuni legale.

E aparintia imbucuratoria, cá in celu mai recente tempu, au intratu oferte pentru construirea mai multoru cali ferrate, fara a pretinde garanti'a de percente a statului.

Continu'a desvoltare a vietiei de statu pretinde d'in anu in anu sume totu mai mari.

Anume trebele militiei, ale comunicatiunii, justitiei si ale instructiunii pretindu degiá acum summe, cari cu spese de mai de multu nu mai stau in neci o proportiune.

Dara chiaru prin acésta desvoltare a vietiei de statu se sporescu neincetatu si veniturile statului, si inca in usé mesura, in cátu creditulu publicu s'a intrebuintiatu pana acum numai spre scopuri de investitiune.

De la intieleptiunea DVostra acceptam dispositiunile, cari sunt apte a sustiené ecuilibrulu in economi'a statului

si a-lu asecurá si pentru viitoriu prin severa parsimonia. [Aplause.]

Guvernulu Nostru va presentá proiecte apte, pentru cá contributiunile publice se se imparta proportionalmente si se se puna pre base correcte. (Sé traiesca.)

Dupa inchiaierea dietei trecute, [Ni-am tienutu de prim'a Nostra detorintia a ni indreptá ingrigirea Nostra parintiesca spre partile Ungariei inferioare, ruinate prin inundatiunile de apa. Spre acestu scopu se voru presentá proiecte de legi, cari voru poté asecurá pre viitoriu prevenirea la asttelu de daune si collucarea pre calea reuniuniloru.

Articulii de lege XL, XLI si XLII. d'in 1868 au statoritu obligimentulu generalu de sevitiu si sistemu de apearea tierrei.

Pentru a asecurá acum corespunditoria executare a acestoru legi, pre basea acestoru-a si in parte cá consecuintia a determinatiuniloru cuprinse in acele legi, asemenea se voru presentá dietei mai multe proiecte de legi.

Dupa ce, in confiniulu Nostru militariu, provincialisarea ambelor regimente confinaria de Varasdinu, a comunitatiloru militare Zengg si Belovár, precum si a cetatii Ivaniciu si a comunei Sissek, este finita, prin acésta devine necesaria immultirea proportionala a deputatiloru, cari i tramite diet'a croato-slavona in camera Ungariei.

In acésta afacere diet'a croato-slavona a esmisu una deputatiune regnicolaria, care se pacteze cu deputatiunea regnicolaria a camerei Ungariei.

Diet'a tiereloru unite si-a esprimitu totu-o-data dorintia, d'a revidiá unele puncte ale art. de lege XXX. d'in 1868 pre calea prescisa in acésta lege.

Spre acestu scopu ve provocu pre DVostra, cá, spre pactare cu deputatiunea regnicolaria a acestoru tierre, in intielessulu §. 70 alu art. de lege XXX. d'in 1868 si pre langa sustinerea principiiloru depuse in acésta lege, asemenea se esmiteti una deputatiune regnicolaria.

De la inchiaierea dietei trecute, provincialisarea confiniulu militariu ungurenu, parte preparata, parte acum in preparare, inca a facutu progresse insemnate.

Nu mai decatu dupa terminarea acestei-a vi se voru presentá proiectele de legi, referitorie: la impartirea administrativa a acestui teritoriu, la convocarea reprezentantiloru acestui teritoriu la dieta, si la inarticularea favoruriloru concese de Noi, atatu pentru locitorii acestui teritoriu, cátu si pentru partile degiá provincialisate ale confiniulu militariu croatu.

Afara de obiectele enumerate, inca si alte affaceri neamenate voru pretinde activitatea legelatoria a DVostra.

Noi suntemu convinsi, cá ve veti grabi a exploatá actualele impregiurari favoritorie pentru o activitate multilaterala si de influentia a supr'a multoru generatiuni.

In discursulu Nostru de tronu, cu care am inchiaiatu diet'a trecuta, cu indestujire ni-am adusu aminte de relatiunile Nostre amicale cu statele esterne.

De atuncia am primitu noue garantie pentru continuarea si intarirea crescunda a acestoru relatiuni amicale. [Aplause viue.]

Speramu, cá sub binefacerile paci vi va succede nu numai a continuá marea opera a reformelor inceptute, ci, cu ajutoriulu omnipotentulu, a le si seversí cu fericie.

Animatu de acésta sperantia, petrunsu de acésta dorintia, Ve salutamu, iubiti credinciosi, magnati si deputati ai regnulu nostru Ungaria, la inceputulu acestei diete, pre care o declarámu deschisa. (Aplause îndelungate si insufletite.)

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedintia de la 4. sept., 1872.

Presedintele de etate Alessandro Gubody deschide siedintia la 1 ora d. m. Guvernulu e reprezentatu prin ministrii: Lónyay, Kerkapoly, Tóth, Szlavy, Bittó, Tisza si Wenckheim.

Se cetesce procesulu verbale alu siedintiei precedente si se verifica. — Ministrulu-presiedinte presinta testulu discursulu de tronu, care se cetesce, si apoi se tramite camerei magnatiloru, si cu acésta

Siedintia se inchiaia la 1 1/2 d. m.

Siedintia de la 5. sept., 1872.

Presedintele de etate Ales. Gubody deschide siedintia la 10 ore a. m. D'in partea guvernului au fostu de facia ministrii: Lónyay, Kerkapoly, Tisza, Wenckheim, Pauler, Szlavy si Augustu Trefort.

Se verifica procesulu verbale alu siedintiei de eri. — Presiedintele de etate aduce la cunoscintia camerei, cá Majestatea Sa a redicatu pre ministrulu de justitia Bittó d'in postulu seu, éra in loculu lui a numitu pre Dr. Teodoru Pauler, si ministru de cultu si instructiune publica a numitu pre Augustu Trefort. — Dupa aceea reprezentantii si-presinta liberele credentiale.

Notariulu camerei magnatiloru, cont. Victoru Zichy Ferraris, presinta camerei rescriptulu imperatescu, prin care se numesce presiedintele si vice-presiedintele camerei magnatiloru. — Rescriptulu se cetesce si apoi se ié actu despre elu.

Eduardu Zsedényi propune cá dupa media-di la

5 ore se se tienia siedintia spre a se constitui sectiunile. Se accepta.

Presiedintele anuncia, cá pana acum'a au incursu proteste] contra 30 de alegeri. Dupa aceea se cetesce numele deputatiloru croati, si cu acésta

Siedintia se inchiaia la 11 1/2 ore a. m.

Siedintia post-meridiana de la 5. sept.

Presiedintele de etate Ales. Gubody deschide siedintia la 5 ore d. m. Guvernulu e reprezentatu prin ministrii: Tóth si Trefort.

Dupa verificarea procesului verbalu alu siedintiei trecute, presiedintele aduce la cunoscintia camerei, cá de la media-di incoce au mai incursu 19 proteste contra diferiteloru alegeri.

Urmeza la ordinea diflei constituirea sectiuniloru.

Ernestu Simonyi se sente contrinsu a dechiará, cá camera reprezentantiloru numai atunci are dreptulu d'a se considerá de atare, si estu-modu a da legi natiunii, daca ea e effussulu maioritatii natiunii, daca la alegeri natiunea si-a potutu esprime vointia liberu si neinfluintiata, si daca alegerile s'au executatu pre bas'a legii electorale. Verificările au de scopu a constatá la fia-care alegere, daca acésta a satisfacutu conditiuniloru de mai susu. Dar' cine se judece in casulu presinte in pivinti'a verificárilor? Asta-feliu de deputati, cari insi-si sunt alesi pre basa ilegale, prin urmare dupa dreptu neci nu sunt reprezentantii — cá-ci, dice oratorele, toti reprezentantii s'au alesu pre basa ilegale. Oratorele nu voiesce a aminti aici bataile sangerose, etc. ci ceea ce nu pote trece cu vederea e, cá conscrierea alegutoriloru, carea formeza bas'a alegeriloru, nu s'a facutu dupa despusetiunile legii electorale d'in 1848, ci dupa norme statorite in modu arbitraru. Dreptu-aceea oratorele s'ar vedé necessitatu a propune in numele seu si alu amiciloru sei de principie, cá acésta adunare [camera], de vreme ce nu e reprezentantia alesa prin effussulu liberu alu vointiei natiunii, nu pote formá diet'a legale a natiunii, (slovaculu inca nu voiesce a scí de alte natiuni, afara de ceea magiara, de-si se dice a fi liberalu. Rap.), d'in care cauza reprezentantii aru avé a decide cá fiindu ei toti alesi in modu ilegala, se sentiescu necessitati a dechiará, cá nu potu constitui camera, deci monarculu se dissolva diet'a actuale si se publice alegeri noue. De-ora-ce inse oratorele nu pote sperá, cá maioritaca acestei camere se partinesca asemenea propunere, recede de la ea, dar' pentru aceea dsa totu-si nu recunosce legalitatea alegeriloru, si prin urmare se vede contrinsu a dechiará, cá in responsulu la discursulu de tronu partia sa va appellá la monarcu si lu va rogá se dissolva camera.

Se procede la constituirea sectiuniloru. Resultatulu sortirii lu vomu publicá in numerulu venitoriu.

Siedintia se inchiaia la 7 ore d. m.

Romani'a.

Onorab. nostri cetitori pote si-mai aducu a minte despre conflictulu diplomatecu intre reprezentantii poteriloru straine in Romani'a si guvernulu romanu, escatu d'in caus'a judaniloru. Acestu-a d'in urma aplauá in fine tote lucrurile, si inca favorabile pentru tierra, de-cum-va despusetiunea lui va avé si effectulu doritu. Acésta despusetiune se fece la propunerea dlui Peixotto, consulu generale alu Stateoru-Unite americane in Romani'a si apertoriu inflacaratu alu consangeniloru sei judani, care a primitu seriosu recomandatiunea espressa si in diuariulu acestu-a nr. 56. a. c. si propuse transportarea judaniloru vagabundi d'in Romani'a in Americ'a. Tierr'a a primitu cu bucuria acésta otarite, éra diuaristic'a, fara differentia de colore, a aprobatu pasiulu ministrului de esterne alu Romaniei, d. Costa-Foru, care, fiindu provocatu de cátra d. Peixotto, se faciliteze emigrarea judaniloru in Americ'a, propuse in consiliulu ministeriale tienutu in 28. iuliu st. v. a. c. a liberá pasporturi gratis pentru cei ce voru se emigreze. Acésta propunere fiindu primita in consiliulu de ministri, a obtienutu si aprobarea domnesca. Judecandu dupa tonulu diuaristice d'in Romani'a, tierr'a ar' fi aplecata a conferi si ajutoriu in bani, numai se scape de proletariatu judanescu. Depinde acum de la prudentia si patriotismulu barbatiloru de statu ai Romaniei, de a areta in fapta, cá si-pricepu chiamarea grea si sciu sustiené onorea tierrei in facia statelor europe.

Altu pasu momentosu si demnu de attentiu-ne publica este: cá guvernulu a propusu Domnitoriulu retragerea autorizatiunei, in virtutea carei-a d. Antonopulo esercea functiunea de consulu alu Greciei in Romani'a. Raportulu ministrului de esterne alu Romaniei, referitoriu la casulu acestu-a, merita a fi reproducu intregu. Elu suna:

Raportulu d-lui ministru de esterne cátra domnitoriulu.

„Se aproba.“

CAROLU.

Prè înaltate domne!

La 5. iuliu trecut, unu impiegatu alu consulatului elinu d'in Brail'a, însoțitu de unu capraru alu aceluia-si oficiu, a redicatu cu forti'a de pre strada pre d. Polichroniades, supusu elinu stabilitu de mai multi ani in disulu orasiu, proprietariu si casatoritu cu una pamentena si conducundu-lu in urma la consulatu, l'a arestatu acolo.

Autoritățile locali au protestatu imediatu contr'a acestei secuestrări ilegale, si au cerutu liberarea d-lui Polichroniades, cu tote acestea d. Antonopulo, consulu alu Greciei, s'a opusu de a satisface pre data acésta cerere justa si legitima si n'a pusu in libertate pre susu disulu de câtu dupa una detentione de trei dñe si dupa ce a intervenitu autoritatea centrale.

D. Polichroniades, pre candu se aflá inchisu la oficiulu consulare, a adresatu parchetului d'in Brail'a una petitione, reclamandu contr'a arestării sale si maltratarilor si torturilor, de cari n'ar fi fostu crutiatu d'in partea impiegatiloru consulatului. D. Polichroniades a adastu totu-de-una-data, câ arestarea sa fusese ordonata de consululu elinu.

Ministeriulu publicu a processu la urmarirea autoriloru delictului de secuestratiune asupra persoanei dlui Polichroniades, si n'a suspendu aceste urmări de câtu dupa ce a fostu constatatu, câ in adeveru arestarea fusese ordonata de d. Antonopulo, care a datu si iscalitu unu mandatu de aducere contr'a susu numitului, dupa ce inse arestarea se efectu se.

Astu-felu fiindu si admitiendu chiaru câ d. Polichroniades se aflá sub acusatatiunea v'runui delictu, d. Antonopulo s'a substituitu autorității legali a tieriei, a impietatu asupra drepturilor, ce legea a conferitu ministeriului publicu, si a violatu chiaru prietile legi si regulamente ale guvernului seu. Faptulu d-lui consulu elinu fiindu de cea mai mare gravitate si lovindu in demnitatea tieriei, pozițiunea sa devenia imposibile, prin urmare amu cerutu de la guvernulu elinu rechiamarea d-lui Antonopulo, comptandu prè multu, câ acésta cerere va fi pre data satisfacuta, in vederea bunelor relatiuni, ce in totu timpul amu doritu de a întretiené cu guvernulu Greciei.

Este una luna aproape, prè înaltate Domne, de candu prim'a cerere de rechiamare a fostu formulata, si pâna astadi nu s'a datu acésta satisfactiune, ce, dupa cum cunosceți, se usitèza in relatiunile internatiunale chiaru in casuri de mai pucina gravitate cá aceea, ce are cestiunea ce ne ocupa.

Sleindu tote medilocole de a obtiné acésta satisfactiune, guvernulu Marei Vostre se vede nevoitu a recurge la medilocole necesare pentru a transiá prin elu însu-si, dificultățile, ce intempina, si a pune capetu unei stări de lucruri ce nu mai pote fi mantienuta.

Vinu dar', prè înaltate domne, a cere cu respectu retragerea autorisatiunii in virtutea careia d. Antonopulo esserice functiunile sale de consulu alu Greciei, autorisatiune, ce Mari'a Vostra bine-voisse a acordá asupra raportului ministeriului afaceriloru straine sub Nr. 2,535, 11. aprilu, 1869. Sum etc. G. Costa-Foru.

Cestiunea consulatelor in Romani'a a fostu desbatuta prin diuaristica mai in toti anni. Toti convinu in aceea, câ nu este bine sè remana si mai departe jurisdicțiunea consulare in Romani'a. Faptele inca dovedra, câ acésta jurisdicțiune este una stanca, de care s'ar frântu mai tote ministerele Romaniei. Reulu dara existe, si nu remane alta de facutu, decâtu vindecarea lui, care este: **Stergerea jurisdicțiunii consulare in Romani'a.** Pâna candu va durá acésta jurisdicțiune, pâna atunci Domnitoriulu va fi influentiatu séu de câtra una putere séu de câtra alt'a, si nu va fi liberu neci decâtu in alegerea barbatiloru pentru conducerea afaceriloru de statu. Guvernele voru fi balansate de puterea consulatelor, nu va fi stabilitate si progressu in intru; éra d'in afara puterile garante voru staruî care de care sè ajunga la preponderantia in Romani'a, si asié va fi una agitatiune continua in detrimentulu supremu alu tieriei. De aici urmedia, câ acelu guvernulu va fi mai meritatu de tierra, care va pune una-data capetu acestoru rele. Puterile garante aru dovedí, câ facia cu Romani'a au ore cari cugete rezervat, si aru lucrá contr'a intereselor proprii: daca nu aru consentí la stergerea acestei jurisdicțiuni; pentru-câ interesulu loru nu pote fi altulu, decâtu câ la Marea-Negra sè existe unu bulevardu, unu muru chinesu, care sè desparta pre slavii de la sudu de cei de la nordu. Ce va fi d'in Europ'a, daca orientulu va deveni in potestatea cozaciloru, precum predísse Napoleonu I. ?!

Alu treile faptu memorabile ce avemu a înregistrá d'in Romanu este, câ guvernulu a desarmatu gard'a natiunale in tota tierri'a, in întielesulu unei legi aduse in sesiunea trecuta a corporiloru legiutorie. Aplicarea legii a datu de pedece mari in unele orasie, precum in Craiova, unde gardistii erau gat'a a si-retainé armele chiaru si cu amenintiare de resistintia violenta; pre urma la provocarea primariului cetății si-depusera arma-

nele in man'a ministrului de resbellu, care éra chiaru in faci'a locului. De acum înainte gardistii sunt scosi de sub jurisdicțiunea ministrului de interne, si incorporandu-se militiei regulate voru fi supusi ministeriului de resbellu.

In fine ministrulu instructiunii publice a convocatu in lun'a trecuta una comisiune de barbati de specialitate, spre a i consultá despre starea instructiunii primarie in Romani'a. Acést'a comisiune a aflatu, câ in cele mai multe comune rurale, scolele lipsescu cu totulu; éra in cari existu scole, acestea sun in mare parte pucinu multumitorie; câ între invetiatori sunt mari differentie in privinti'a salarielor, cari formedia 19 categorii, de la 18—111 lei nooi pre luna, (cam 8—44 fl. v. a.). Aceste categorii dupa bugstulu votatu pentru a. 1873 sunt reduse la doue: la institutori cu 30, si altii cu 50 lei nooi pre luna; alocandu-se in bugetu sum'a de 816,000 lei nooi (cam 350,000 fl. v. a.) pentru tote scolele comunali, ceea ce este una suma forte reinsemnata facia cu lips'a de scole rurale. Comisiunea convocata a elaboratu unu planu de introducere successiva a invetiaturei primarie in tote comunele d'in Romani'a. D'in planulu acestu a se vede, câ nrulu locuitoriloru in Romani'a este aproape de 4,800,000. D'entre acesti-a, 400,000 sunt copii de 7—12 anni cari trebuie sè frecuentede scola; si daca vomu pune pre fia care suta de copii una scola, atunci se receru 4000 scole comunali. Aceste, dupa proiectulu de facia, se voru poté infintiá tote numai pâna la a. 1891; éra pâna atunci una generatiune numerosa va remané fara instructiune, care in seculu nostru este venitoriulu statelor si alu natiuniloru. Unu omu de statu a dñsu, câ una natiune ori câtu se va inarmá, pentru aceea inca totu nu va fi culta; éra una natiune culta este capace a se inarmá pentru binele patriei la totu momentulu; deci mai multa grige pentru inarmarea spirituale, care este mai durabile, pre vietia, ba potemu dñce si dupa morte.

Baiaspria, 28. aug. 1872.

Declaratiune.

In nrulu 85 a. c. alu „Federatiunei“ in una corespundintia cu datu falsificatu „Baiaspria, 10. aug. 1872, intre modestele observatiuni ale cutarui anonimu „Gau-nasiu“, la responsulu subscribului datu in nrulu 80 alu „Federat. anonimului „Vespe“ se afla urmatoriulu pasagiu: „Altu-cum e lucru naturalu, câ daca ungi rot'a bine, atunci se si invirtesce.“ Fiindu câ prin aceste sfre, precum se vede apriatu d'in constructiunea precedentia si ulterioara subsequenta, a întielesu anonimulu câ eu d'in partea partiei drepte cu ocaziunea alegerei deputatului la Baia-Mare am fostu coruptu cu bani, pentru restituierea onorei mele vatemate, pâna ce nu va documentá adeverulu susu-mentionatei asertiuni, séu la casu contrariu nu si-va retrace pre calea publicitatei asertiunea nefundata si malitiosa, pre corespundintele „Gau-nasiu“ ascunsu sub velulu anonimității câ sè pota abusa de libertatea pressei, câ atacatu in onorea mea, ce e mai scumpa pentru nime, lu dechiaru publice de calumniatoru malitosu, si pâna atunci nu-lu consideru demnu ai respunde.

Stefanu Biltiu,
protop. rom. assessore consist., membru ord. alu
asociatiunii trans. p. lit. si cult. pop. rom.

Concede-mi, dñe Redact. ! câ totu cu asta ocaziune sè potu respunde si la cele insirate in 86 a. c. alu „Federat.“ prin anonimulu „Vespe.“

Nu mi e intentiunea a me demitte la analisarea aceloru-a, ce refereza anonimulu despre decursulu alegerei deputatului in cerculu elect. alu Baiei-Mari, un'a inse nu o potu totu-si trace cu vederea. Dice între altele anonimulu „câ votisarea éra sè fia secreta.“ Dreptu ai Domnule! inse pote nu-ti este cunoscutu, câ comit. centr. comit. prim'a data otarise, câ votisarea in tote cercurile alegatorie in întregu comitatulu Satumare sè fia dupa usulu de pâna acuma, adeca publica, si câ in 6 cercuri s'au fostu si alesu 6 deputati cu votisare publica, si numai dupa ce partit'a stang'a s'a convinsu, câ nu are prospectu de reesire cu candidatul seu, au adusu comit. centr. comit. la terminulu alu II. esceptionalmente detiermurirea: câ in cerculu elect. alu Baiei-Mari — de-si in celelalte cercuri, precum dieu, érau alesi acuma deputatii cu votu publicu — se fia alegerea secreta, — adeca totu acelu comit. centr. in acelu-a-si objectu, aduse doue decisiuni de totulu oppuse! In contr'a acestei otariri apoi s'a asternutu ministeriului una rogare cu mai bine de una mie duoe sute subscrieri, si in urmarea acestei-a s'a nemicitu alegerea secreta. Aceste debuiá sè la faci cunoscutu publicului câ sè-ti fia corespundintia esacta!

Sè trecu inse la cele ce aduci in corespundintia Dtale, atingutorie de person'a mea. Produci cutare Atestatu cersitu de la nu sciu ce capi ai partitei stange, si documentezi câ pre mine si Dlu prot. Szabó in adeveru ni-a provocatu partit'a stanga serio-su, câ sè candidamu unu romanu de deputatu. Éta aceea provocare: Adunati fiindu mai multi d'in cleru si poporu, pre cum si întielegintia d'in 3

cetăti la conferintia in Baia-Mare, pre strada, langa ospetaria, amu convenitu cu cutari: Bay si Turmanu — pâna atunci neci l'amu veditu pre celu d'antâiu in tota vietia mea — d'entre cari unulu m'a agraitu: Spune-ni Domnule — de-si vedemu câ nu esci de partit'a stanga — cum stá stang'a in Baiaspria? Responsulu fu: „debilu“, — ce urmările au si doveditu, câ d'in 600 votisanti de aici numai 79 au fostu de partit'a stanga la alegere, — atunci cu cea mai mare perplesitate dñce: daca nõe nu ni-arú paré reu de s'ar alege si unu romanu, — scii Dñe anonime! cam asié cum graiesce omulu de pre spatele calului, câ-ci, Dñe! Thurmanulu DTale pactase cu contele Teleky — cum s'a sciutu mai tardiu si in urma adause: altu-cum aceea e imposibilu, apoi altu-cum avemu noi bani si nu ne tememu!

Dupa cari cuvinte m'am întorsu si departatu cu dispretiu! Éta, Dñe anonime! acea provocare serio-sa care au facutu-o partisanii si favoriti DTale, despre cari eu atunci inca neci nu sciamu cine sunt si de ce partita se tienu! si care nu am tienufu-o demna a o publicá.

La câte-va zile am auditu câ e candidatu cont. Teleky; s'au inceputu corumperile cu bani, de postesci documente? ti-voiu produce — n'au provocatu pre romani neci la o consultare, de-ati fostu inse Dñe anonime, si confratele-ti modestu „Gau-nasiu“ provocati, ce e caus'a câ nu vati infaciatiu si candidatu vre-unu romanu?! câ n'au statu lumea numai d'in mine între 30 mii suflete?! séu sè me fiti pusu in scartu! Au nu scii Dñe! credu inse câ dupa ce te ocupi de unu sfru lungu de ani cu publicitatea, totu-si vei scf, câ înainte de ast'a cu câti-va ani au fostu chiamatu de mai multi si candidatu D. Sigis. Popu d'in Siomcut'a-Mare, audindu ast'a m'am bucuratu si participatu la conferintiele tienute in caus'a ast'a.

Si scii ce au fostu urmarea? Candu au fostu sè alegemu n'au fostu neci unu alegatoriu, si celu chiamatu de mai multi s'au dusu blamatu d'in mediloculu nostru! Vedi Dñe! cu asemenea anonimi apoi nu se alegeu deputati nationali! La altele Dñe „Vespe“ ti-am respunsu prim'a data, si inchiai responsulu meu cu multiamita, pentru câ ce ai scrisu, ai scrisu cu sange rece si cu dechiararea: „câ eu la obiectulu acestu-a mai multu nu me voiu rentorce,“ câ precum mie, credu câ si onor. publicu sunt neplacute polemiele, mai vertosu dupa ce nu ne luptamu cu asemenea arme, — fiindu numai unulu d'in doi cunoscutu publicului sub numele seu adeveratu. Stefanu Biltiu,
protopopu.

Feleacu, in aug. 1872.

Dñe Redactoru! Mai de multu tempu s'a semtutu in comun'a nostra lips'a unui edificiu de scola. Asta-di inse acestu edificiu existe, si inca asié, in câtu asemenea lui cu greu potemu crede câ se aiba alta comuna in Archidieceps'a gr. cat. de Alb'a-Iulia, de-ora-ce intru tote e corespundiatoriu legiloru. E d'in materialu solidu, cu 5 incaperi, 2 pentru propunere, 2 pentru locuintia a 2 invetiatori si una culina. Se întielege de sine inse, câ spre a duce indeplinire unu asemenea lucru salutaru in loculu primu sunt de lipsa paralele, despre cari comun'a nostra neci de câtu nu poteá dispune.

Se scie inse si aceea câ acésta comuna e incorporata la cetatea Clusiu, si câ atare intru tote se administréza de acésta cetate, si cu deosebire cu respectu la suportarea sarcinelor participamu câtu se pote de bine, de-ora-ce de favoruri si beneficiu nu multu ne bucuramu, pentru-câ de-si suntemu considerati câ una parte a Clusului, totu-si candu intramu in acést'a, debue sè solvimu vama câ strainii. Inse ce se vedi? In anii trecuti cu ocaziunea alegeriloru dietali s'a convinsu magistratulu d'in Clusiu, câ dieu ar' fi tempulu câ sè-si indrepte atentiunea si a sup'ra nostra. Asié la staurintiele neobositiloru si zelosiloru nostri conducatori, si in specia a on. domnu capelanu Gavriila Popu, carele cu deosebire n'a crutiatu neci tempu neci spese colindanda mai de multe-ori pre la usiele unor-a d'entre domnii oficiali ai magistratului si pre la membrii senatului comunale; apoi a Dlui Gavriila Chirleniu, a judelui comunale si cu intevenirea Rdssimului D. protop. Gavriila Popu si a antecesorelui acestui-a, Dlui Can. metrop. Ioane Pamfilie, in fine s'a esoperatu, câ d'in spesele edificareii acestui micu parnasu alu muselor, in suma de 3300 fl., 1500 fl. s'a datu d'in partea cetății Clusiu, ér' 1800 fl. s'au scosu prin repartitiune de pre noi. Primesca dar' toti acesti DD. si adeverati conducatori ai nostri, precum si inclitulu magistratu, de la carele speramu câ si in privinti'a asemnarei unui adjutu anuale pentru unu docente primariu, inca si-va face detorintia câtu mai curendu, pentru ostenele aduse pre altariulu culturale filor nostri in semnu de recunoscutia, cordial'a nostra multumita publica.

Ér' câtu pentru zelosulu nostru Capelanu, carele câ atare a facutu cele mai mari sacrificie in obiectulu acestu-a, si carele, fiindu parintele parocu debilitatu prin adenci betranetie, numai singuru conduce si administréza acésta parochia, amu dorí câ prè ven. consistoriu metrop. inca sè fia cu consideratiune inaintandu-lu la drept'a de parocu, ceea ce cu totu dreptulu i si compete, cu atátu mai vertosu, cu câtu fiindu dlui unu omu forte cunoscutu magistratului pote face forte multe bune pentru comun'a nostra.

Mai multi poporeni.

VARIETATI.

* [115 familie romane] d'in comunitatea Galatii, cu tota agonisela lor, au devenitu preda unui focu infricosiatu. De duoi ani, pre de a supra, ei au avutu secerisuri totu slabe; acum'a si-au vendutu vitele pentru a si-tempera fomea pre unu tempu ore care; vine érna si, Ddiu scie, unde si-voru plecá capetele. Una multime d'in ei a emigratu in Romani'a pentru a se sustiené cá dleri. — Si acésta scire forte trista am trebuitu sè o scotemu d'in foiele neromane, si nu scimu, care Galatii e celu bantuitu, celu de langa Oltu, séu d'in muntii apuseni.

* [Multumita publica.] Dupa cum vediu, vi-e cunoscuta siedinti'a publica literaria, ce s'a tienutu in Ded'a, in 28. iuliu st. n. a. c. in folosulu unui „fonsu tractuale.“ Subscribulu in numele celor-a-lalti actori vinu a esprime cea mai caldurosa „multiamita publica“ urmatoriloru Domni si Domne, cari binevoira a ne onorá cu precenti'a loru si a contribui dupa poteri la acestu scopu salutaru. Dnii contributori sunt: Teodoru Siandoru, parocu rom. 10 fl. v. a., Iosifu Brancoveanu, protopopu rom. si Iosifu Tincu, magistru postale, câte 3 fl. v. a.; Galathionu C. Siagheu, par. rom., si Danila Stefanu cu fam., not. com., câte 2 fl. v. a.; Andreiu Popu si fam. propr., Ioanu Popescu si fam. par. rom., Ioanu Tulca, par. rom., Cirilu Tulea si fam. parochu rom. Demetriu Olteanu, p. r. Georgiu Maioru, invetiatoriu, Beder Gábor act. la cárt. fond., Basiliu Mateu teologu, Cirilu Deacu, teologu, Emanuilu Marele, invetiatoriu, Teodoru Popescu inv., Teodoru Murariu, inv., Iacobu Popu, inv., N. Luc'a, inv., Zaharia Siulariu, inv., Teodoru Stoica, inv., Zaharia Sava collectore, Dn'a Mari'a Popu, preotessa, Dn'a Anna Popu, preotessa, Dsior'a Elena Popu: câte 1 fl. v. a. Mai multi onor. proprietari d'iu locu 3 fl. 36 cr. v. a. Petru Precupu, teologu, Ioanu Bratiann, inv., Abraham Zitron comere. câte 40 cr. v. a. Teodoru Oprea inv. 20 cr. Ionu Siandoru 50 cr. v. a. Sum'a totale: 45 fl. 26 cr. v. a., d'in cari subtragundu-se spesele: 25 fl. 82 cr. v. a., remane venitul curatu 19 fl. 44 cr. v. a., care suma a intratu in fondulu amintitu. Multiamita si recunoscentia speciale esprimemu d'in anima Onorab. D. magistru postale d'in locu Iosifu Tincu, care, cá totu-de-un'a, asiè si de asta data, binevoi a ni-offeri localitátele proprie pentru bauchetulu si baletulu tienutu cu asta oca-siune. — Teodoru Ceonte, stud. fil.

* (Multiamita publica.) Cu oca-siunea ascultarei cursulu suplementariu de siese septemani, tienutu in Oradea-Mare, O. D. Paulu Vela, professoru de preparandiá si vico-rectoru in seminariulu domesticu, a bine-voitu a doná la cáti-va invetiatori nesce manuale corespunditorie

pentru scolele poporali; care fapta nobila a acestui barbatu marinimosu, nu intardiámu a o face cunoscuta on. publicu, aducundu-i multiamita cordiala. Ioane Bitea, invet.

* (A opt'a minune noua.) In Chicago, orasiu in Americ'a, se edifica una ospetaria grandiosa, numita Mamuth, despre care foile americane scriu urmatoriele: Faci'a ospetariei va fi trei mile anglese, in afundime 6 mile; va avé 77 etagiuri [etajuri] si de la pamentu pâna la stre-sin'a edificiuu va fi 3480 urme, séu 580 stangini. Trepte nu voru fi de locu acésta ospetaria, ci 500 de balone de aeru voru stá totu-de-un'a gat'a pentru a espedá pasagierii la chiliele si loru de la acolo inderetru. Sierbitori asemenea nu voru fi, ci fia care chilia va fi provediuta cu unu automatu patentatu. Daca vre unu ospe voiesce dara a fi rasu séu frisuratu, si-pune capulu la acelu automatu si in momentu va fi satisfacutu. Daca voiesce apa, atunci striga in urechi'a automatulu si numai decátu in basementulu casei se aude: Domnulu d'in chilia uru unu millionu noue sute noue-dieci si noue voiesce apa! si numai de cátu i se espedeaza ospe-lui ap'a prin unu elevatoriu nou patentatu. Automatulu se va ingrigi, cá sè fia si petrecere, daca vre unu ospe e inibitoriu de cantu; trebe sè atinga numai man'a automatulu si la momentu voru incepe a suná cele mai frumoase melodie. Candu e tem'ulu prandiului nu se va trage clopotulu, pre cum e datin'a pre la alte ospetarie, ci aici in fia care curte se va descarcá unu tunu cu globu de 24 pundi. Mesele, in chiliele de mancare, sunt 4 mile lunghe, si pre fia care parte ambla 12 sierbitori calare. Pentru a veseli ospetii, pre fia care mesa se voru esecutá diferite piese de cátra trei bandi d'in câte 177 bandisti, cu instrumente metalice. Spre usiorarea comunicatiunii prin coridore, in fia care etagiu se va construi câte una cale ferrata si unu birou de telegrafia. Tote stradele preste cari se va estinde ospetaria Mamuth, voru fi boltoite, asiè in cátu tote carale si cálie ferrate voru trece prin ospetaria. Tass'a pre di face 1—10 dollari. Spesole acestui edificiu colosale se dice, cá voru fi 680 millione. Chilia de biliardu va avé 1000 billiarde, si fiindu cá aici se ascésta mai cu séma numai ospeti americani, acolo va fi si una laditia de scupitu cu unu diametru de 100 urme.

Sciri electrice.

P r a g'a. 4. sept. Deschiderea dietei va urmá la mediloculu lui octomvre.

M u n i c u, 4. sept. Formarea cabinetului Gasser intempina difficultáti.

B r i n d i s i, 5. sept. Raporturile d'in Alge-

ri'a comunica, cá sementiele libere navalescu in continuu a supra auditoru francesi, li aprindu locuintiele si devasteza totu ce li vine in calle.

B e r o l i n u, 5. sept. Ambasadorele anglesu avú eri audientia la imperatulu pentru a cere desluciri in privinti'a scopuriloru politice ale convenirei monarciloru; se díce cá audienti'a a duratu mai bine de una ora.

H a a g, 5. sept. La siedinti'a publica a congressulu Internationalei au participatu cam la 50 deputati; presiedintele tienú unu discursu mai lungu, in care condamna pre Jules Favre si Trochu, si lauda ospitalitatea anglesa si ollandiana. Congressulu acceptá resolutiunea, carea lauda in numele clasei locuitoriloru d'in tota lumea curagiulu barbatiloru cadinti pentru dreptulu poporali si saluta pre toti, cari se mai afla inca in lanturi.

H a a g, 6. sept. Consiliulu generalu alu Internationalei primí impoternicirea d'a dissolve tote sectiunile cari se departeza de la programu.

Burs'a de Vien'a de la 6. septemvre, 1872.

5% metall.	66.50	Londra	109.30
Imprum. nat.	71.65	Argintu	108.50
Sorti d'in 1860	106.40	Galbenu	5.24 1/2
Act. de banc	892.—	Napoleon'd'or	8.73 1/2
Act. inst. creu.	343.60		

Propriet., edit. si red. respundiet. : ALES. ROMANU.

MICHAILE BESANU

advocatu si deputatu dietalu

aduce la cunoscentia onoratului publicu, cá, resemnandu la postulu, ce l'a ocupatu cá jude suplinte la Tabl'a d'in Pest'a, si-a deschisu

CANCELARI'A ADVOCATIALE

in Pest'a (piati'a casei comitatense Nr. 9.) si primesce insarcinari de aperare, informare si solicitare la Tribunalele de prim'a instantia si la forurile mai innalte in cause processuali civili si criminali; mai departe primesce innaintarea causelor de ori-ce natura indreptate cátra ministeriulu reg. alu Ungariei, mediuocoesce imprumuturi de bani de la bancele de creditu si spera, cá pracs'a lui de 10 ani cascigata pre terenulu juridicu si connessiunile lui personali voru face posibilu a satisfacere cu acureteta si onestitate totoruru insarcinariloru lui concediute.

Marfuri de jocu si jocuri sociale.

S'a avutu in vedere ori-ce copilu, tineru séu betranu, avutu séu seracu; in Vienn'a nu se gasesce alta pravalie, carea sè ofera unu assortimentu mai variu, si in care sè se venda cu preturi atátu de moderate. Diferite jocuri scientifiche interesante pentru junimea studiosa, de asemena si unu assortimentu immensu de jocuri noue sociali interessante pentru copii de tota etatea, etc. etc.

2, 3, 4. — **Papusi imbracate pomposu**, 1 buc. 30, 50, 80 kr., fl. 1, 2.
— **Papusi netimbrate**, 1 buc. 10, 20, 30, 40, 50, 80 cr., fl. 1, 2.
— **Papusi mecanice** fugatorie si cu voce, misca capulu, manile si p'ioarele; 1 buc. cr. 70, 90, fl. 1, 20.
— **Jocuri de lotteria si tombola**, cu cata 20, 30, 50, 80 cr.
— **Clocanu si campana**, 10, 20, 30, cr.
— **Domino**, 20, 30, 50, 80 cr.
— **Slacu** leu, cu figure, fl. 1.20, 1.50, 2.
— **Popice**, 10, 20, 40, 60, 80 cr.
— **Jocuri de pacientia**, 20, 30, 40, 60, 80 cr.
— **Dulapuri de edificatu**, 20, 40, 60, 80 cr. fl. 1, 1.50, 2.
— **Jocuri de cuburi**, 30, 60, 70, 90 cr., fl. 1.20, 2.
— **Cassete de lucrare**, 60, 80 cr. fl. 1.50, 2.
— **Piane**, cu cáte 1 fl. 50 cr. 2, 3, 4 fl.
— **Possane, trompeta, tobe, violine, guitare, cimpoie harmonice, jocuri de campana** si alte instrumente forte estine.
— **Jocarie** pentru copii nepreceptu, d'in lemnu naturalu séu de cauciuca, 15, 25, 30, 50 cr.
— **Animale diferite**, 5, 10, 20 cr. pâna la 1 fl.
— **Animale in forma naturala**, 50 cr. 1—2 fl.
— **Alte lucruri de jocu** in unu de feluri 10 cr. pâna la 4 fl.
— **Jocuri sociale**, 30, 50 cr. pâna la 2 fl.
— **Cele mai noue carti cu chipuri**, pentru fetitie, cu séu fara testu, 1 buc. 10, 15, 25, 45, 65, 80 cr., fl. 1.
— **Cu ajutorulu conelor dulapuri de chipuri si cetitu** copii potu invetá a ceti, jucandu-se, si fara nici o instructiune. 1 buc. 1 fl.
— **Prin jocu cu nonete scote de lucru**, copii potu invetá diferite lucruri de mana; 1 buc. 80 cr. fl. 1.20, 2, 3.
— **Globuri**, 1 buc. 50, 80 cr. fl. 1, 1.50, 2.
— **Laterna magica**, numita farmecatoria, este petrecorea cea mai placuta pentru tineru si betranu; 1 buc. cu 12 chipuri 65, 85 cr., fl. 1.50, 2, 3, 4, 5.

— **Unu scicu instrumentu de sticla**, numitu **passerea miraculoasa** cu care se pote iintá cantecele alu ori-carei paseri; acésta jocaria interessanta e stia numai 25 cr.
— **Laditia cu instrumente anglese**, impluta cu tote instrumentele trebuitose in casa, 1 buc. fl. 1, 1.50, 2, 2.50, 3, 4; acéa-si mica, pentru copii 25, 35, 60, 80 cr. 1 fl.
— **Tecurile Frúbel-iane**, forte bune spre ocupatiune propria, assortimentu mare, pentru prunci si fetitie de ori-ce etate, 1 jocu 8 cr. fl. 1.50, 2, 2.50, 3, 3.50.
— **Tipografie**, complete, cu alfabete si utensilie, pentru copii adulti 85 cr., fl. 1.20, 1.80, 2.50, 3, 4, 5.
— **Una carte de insemnatu si chindisitu**, frumoasa, cu 30 modele noue, 5 cr. — Si alte jocuri instructive, pro alesu. — **Jocarie diferite**, impachetate in sticlu, in aute de esemplarie, pentru prunci si fetitie, 1 buc. 10, 20, 40, 60 cr. 1, 2 fl.
— **Surprindere si petrecere** oferu nouele artificie de salona, fara ca sè respandesa vre-unu mrosu neplacutu, in assortimentu mare; 1 buc. 3, 3, 8, 10, 15 cr.
— **Vetre de feru, bucatarie, stuale, pravalie**, od i, salone, cu séu fara intocmire.
— **Tentur de copii**, cr. 35, 80, fl. 1.20.
— **Cassete de pastre**, cr. 10, 20, 30.
— **Jocurile metamorfosice**, cr. 40, 40, 60, 80.
— **Jocuri de ruleta**, cr. 35, 50, 80, fl. 1.
— **Sioreci** cu masina de fuzitu, fl. 1.50, 2, 2.80.
— **Orologie pentru copii**, fine, cu batatoriu, cr. 35. — Alte sorte, cr. 10, 15, 20, 30, 40.
— **Pistole, carabine, pusee cu effectu poenitoriu**, 1 buc. cr. 20, 40, 80 fl. 1, 1.30, 1.50.
— **Sabie de tinichea**, cr. 20, 30, 40, de ocelu cr. 90 fl. 1.30.
— **Assortimentu mare de jocuri magnetice**, cari nota in spa in directiunea magnetulu, 1 cutiua cr. 15, 20, 30, 50, 80.
— **Serviciu de porcelanu pentru cafea, thea** (ciami) séu bucate, dupa marime, cr. 60, 80, fl. 1, 1.50, 2, 2.50

— **Cassete farmecatorie**, non compuse, forte interessante si amnante pentru copii de ori-ce etate. Este o casseta frumoasa cu diferite aparate de escamotoria, complicate pre d'in afara, cu intruducere apriate, incátu ori-cine pote face cele mai frumoase escamotorii (á la Bosco) cu cea mai mare usiuratare. 1 casseta, cupa numeroase aparaturu, fl. 1.40, 1.80, 2.30, 2.80, 3.50.
— **Pamentulu si locuitorii sei**, forte de recomandat pentru copii preceptu; este o cutiua cu globulu pamentulu, ascutata dupa regula, si toti locuitorii pamentulu sunt facuti cu coloru in portiu loru nationalu. Sub fia-care se afla numele in trei limbe. Costa numai 35 cr.
— **Animale imbracate cu pele**, forte durabile, 1 buc. cr. 30, 50, 80, fl. 1, 1.50, 2.
— **Animale diferite cu voce naturala**, cr. 50, 80, fl. 1.30, 1.50, fl. 2, 2.50.
— **Equipage, cabriolette, fiacre, confortabile**, si alte carutii construite d'in tinichea, forte durabile, si frumoasa zugravite, tote cu cai, cr. 30, 50, fl. 1, 1.50.
— **Cale ferate de cal vienesa**, care de focu si aái, cu câte 50, 80 cr. fl. 1, 1.50.
— **Fotografulu**, unu jocu de petrecere, prin care se po'u produce fotografie adeverate; 1 buc. d'impreuna cu avisarea cr. 20, 40.
— **Aparate de scriu si de desennu**. Fara nici o cunoscentia prealabila fia-care copilu pote se invetá curandu a scrie si desenna. Unu aparatulu pentru fia-care obiectu separatu, cr. 40, 60, 80.
— **Jocu cavalerescu**, cr. 50, 80.
— **Jocu de cursu de cal**, cr. 90 fl. 1.30.
— **Jocu cu intreburi si raspunsuri**, forte comice, cr. 10.
— **Cele mai noue pistole cu aeru**, cr. 20, 40, 50.
— **Fusce cu aer**, cr. 40, 80, fl. 1.20.
— **Sabie de tinichea**, cr. 20, de ocelu cr. 80, fl. 1.
— **Miculu luptatoriu**. Una armatura completa, prea-frumoasa, constatoru d'in 1 sabie cu ciugatoria, 1 pusea cu baionnetu, 1 tasca de pastre, 1 ciancu, tote la-olalta fl. 1.20; sorta prea-buna fl. 2.50, 3.50.
— **Nouu productiu comicu** 1 Prindistoriu de fete 5 cr. — Scarpina-te dava te manca. 1 buc. scarpinatoriu de spate cu oglinda, 20 cr.
— **Cigaretta comica**, reprezinta pre unu pantofaru la mes'a sa de lucru, care, candu fumi d'in cigarette, misca braciile si genuchii. 1 buc. 60 cr.

Miculu escamotoriu (farmecatoriu).

Prin urmatoriele aparate de escamotoria se potu amusa in modulu celu mai placutu atátu persone singuratice, cátu si societati intreghe. Apparatele sunt combinate asiè de ingeniosu, incátu numai posesorulu loru este in stare d'a deslegá diferitele probleme vexatorie; altulu ce n'a primitu instructiunea necesaria se pote cugetá ore intreghe, fára cá sè pota ajunge la rezultatu.

A bagá degetulu prin ori-ce peleria. 1 buc. 35 cr.
A face sè dispara una moneta (banu), 25 cr.
Clocanulu farmecatoriu. Cu fia-care lorre dispare unu obiectu. 70 cr.
Una cutiua pentru aprindore; cine o deschide capeta unu galbenu, 45 cr.
2 p'ioale; aici lu-bagu in intru; unde se ada? 80 cr.
Portnonen vexatoriu, totu-de-un'a plinu cu bani séu p'urvia gotu, 20 cr.
Portfegarre vexatoria; unde este cigarea? 45 cr.
Oulu lui Columbu, cine lu pote face se stie dreptu? 85 cr.
Unu jocu de carti; unde sè apare cartea? 65 cr.
Carti (de jocu) joctoria, 40 cr.

Una carte si totu-ni nu o cunosece nimeni, 15 cr.
Bulelia farmecatoria, séu sorginte nesecabile, d'in carea se pote torná siese feluri de buture. 1 buc. fl. 3.50.
Piselinia (mojaru) farmecatoria, in carea se piseaza si nimicece totu, fl. a.
Orologie, pocale, etc. 2 fl. 50 cr.
Cubu farmecatoriu, areta pre comanda, 50 cr.
Acetu-si cu vexiru duplu, fl. 1.20.
Cutia escamotoria, in care dispare totu si la o singura strigare éra-si apare, 4 fl.
Magazinu do legaturu (pantico) in gura 25 cr.
Apparatu multiplicatoriu, 1 fl. 20 cr.

En vouu invetá cartile a jocu, 50 cr.
Unu cu cuburi, séu a gáci sec-stulu, 70 cr.
Mincea miraculoasa. Sieso mince asemenea de mari a se ciangia intr'un'a, fl. 3.
Unu calimariu, dar unde e negrela? 50 cr.
Siandioru prin p'nnalu, 20 cr.
Ce colore e acésta? Rosia si verde; nu e dreptu, nici un'a d'in amandou, 80 cr.
Sparga nedestructibile; se tala inaintea publiculu si totu-ni e intregu, 65 cr.
Tulceriu farmecatoriu, séu a face posibilu, ce nu este posibilu, 60 cr.
Casseta de pastre, dar unde sunt banii? 25 cr.

Sunt inca si alte aparate diferite, inse d'in lips'a spatiului nu se potu insirá tote

Inca o multime alte marfuri de jocu si jocuri de petrecere, cari nu se potu numi tote, se potu capetá cu aceste pretiuri numai si numai in depositulu subsemnatulu. List'a pretiurilor, carea este prea interessanta, se imparte gratis.

Bazarulu de pompa, A. FRIEDMANN, Vienn'a. Praterstrasse, 26.

(8—14)